

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра економічної безпеки та фінансових розслідувань**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор НАВС
полковник поліції

Станіслав ГУСАРЄВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ**

Статус дисципліни	вибіркова
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	магістр
Форми здобуття вищої освіти	денна
Мова викладання	українська
Форма підсумкового контролю	залік

Київ-2023

Розробники:

Анатолій ФАЇЗОВ – доцент кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент

Маріанна КОЩИНЕЦЬ – професор кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань Національної академії внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань протокол від 16.11.2023 року № 7.

Завідувач кафедри економічної безпеки та фінансових розслідувань полковник поліції **Лариса ГЕРАСИМЕНКО**

Схвалено науково-методичною радою НАВС протокол від 22.11.2023 року № 14.

Голова науково-методичної ради **Станіслав ГУСАР**

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).	протокол науково-методичної ради
протокол засідання кафедри	від __. __. 202_ № __
від __. __. 202_ № __	Голова НМР
Завідувач кафедри	
_____	_____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).	протокол науково-методичної ради
протокол засідання кафедри	від __. __. 202_ № __
від __. __. 202_ № __	Голова НМР
Завідувач кафедри	
_____	_____

Робоча програма переглянута на 20__/20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).	протокол науково-методичної ради
протокол засідання кафедри	від __. __. 202_ № __
від __. __. 202_ № __	Голова НМР
Завідувач кафедри	
_____	_____

1. Загальні відомості про навчальну дисципліну

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіко-правовий аналіз» є господарські процеси підприємств різних форм власності, фінансові результати їх діяльності, які визначають, враховуючи об'єктивні і суб'єктивні фактори, що знаходять своє відображення в економіко-правовій системі суб'єктів господарювання.

Мета й завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіко-правовий аналіз» є засвоєння здобувачами вищої освіти основоположних знань щодо загальних закономірностей застосування процедур економіко-правового аналізу при оцінці діяльності суб'єктів господарювання та виявленні економічних правопорушень.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Економіко-правовий аналіз» є:

з'ясування сутності комплексної оцінки господарських процесів підприємств різних форм власності, їх фінансових результатів з врахуванням суб'єктно-об'єктних факторів, що відображаються в інформаційній системі господарюючого суб'єкта;

узагальнення практики використання спеціальних прийомів аналізу інформації;

виявлення порушень і негативних змін у фінансово-господарській діяльності та надання їм економіко-правової оцінки;

набуття навичок з використання отриманих спеціальних знань у практичному застосуванні при характеристиці економічної безпеки суб'єкта господарювання та розкритті економічних правопорушень.

Пререквізити: Правові інструменти альтернативного вирішення спорів.

Постреквізити: Сучасні аспекти адміністративної відповідальності.

Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми Право другого (магістерського) рівня освіти:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК10. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування;

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

Результати навчання:

РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів ті явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміння опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

Знання, уміння, навички

знання основних методів та прийомів економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання, алгоритмів та умов їхнього результативного використання;

знання правил інтерпретації результатів економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання та їхнього оформлення;

знання норм законодавства для виявлення та тлумачення правопорушень в діяльності суб'єкта господарювання за результатами її економічного аналізу;

вміння формулювати та аргументовано захищати власну позицію щодо виявлених у результаті проведення економіко-правового аналізу загроз, негативних змін і порушень у господарській діяльності;

вміння самостійно визначати та оцінювати економіко-правовий характер господарських процесів, а також розробляти способи розв'язання проблем у сфері економічної безпеки бізнес-одиниці;

вміння використовувати та аналізувати бухгалтерські документи і фінансову звітність, інші статичну та аналітичну інформацію для встановлення порушень, загроз та негативних тенденцій в економічній діяльності суб'єкта господарювання;

навички доносити до респондента економічну інформацію, зміст проблем економічної безпеки, які виявленні в результаті проведення економіко-правового аналізу діяльності суб'єкта господарювання, та оптимальні рішення ситуації доступно і зрозуміло;

навички самостійного збору та аналізу інформаційних матеріалів з різних джерел з використанням прийомів економіко-правової оцінки господарської діяльності, засобів інформатизації і комп'ютерних технологій.

2. Структура навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти(державне замовлення)	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ECTS – 3	Рік підготовки	
	1	
	Семестр	
Загальна кількість годин – 90	Лекції	
	8	
	Семінарські заняття	
	12	
	Практичні заняття	
	10	
	Самостійна робота	
	60	
	Вид контролю	
Залік		

3. Тематичний план

(денна форма навчання,

державне замовлення; за кошти фізичних та/або юридичних осіб)

№ з/п	Назва теми	Нормативний обсяг годин	з них				
			Усього годин з викладачем	з них			самостійна робота
				лекції	семінарські заняття	практичні заняття	
1	Тема 1. Економіко-правовий аналіз в діяльності правоохоронних органів.	30	10	4	4	2	20
2	Тема 2. Аналіз первинної бухгалтерської документації суб'єкта господарювання.	30	10	2	4	4	20
3	Тема 3. Основи аналізу фінансової звітності підприємства	30	10	2	4	4	20
	Усього годин	90	30	8	12	10	60
Підсумковий контроль: залік							

Змінні витрати, тис. грн	0	500	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000	4500
Загальні витрати, тис. грн	1000	1500	2000	2500	3000	3500	4000	4500	5000	5500
Виручка, тис. грн	0	800	1600	2400	3200	4000	4800	5600	6400	7200

Завдання 2

Мале приватне підприємство, що здійснює оптову торгівлю замороженими продуктами, заборгувало своїм постачальникам велику суму коштів. Власник підприємства вирішив, що він зможе самостійно у правовому полі вирішити питання погашення заборгованості, не користуючись послугами юристів. Він ретельно опрацював Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. № 2343-ХІІ і вирішив, що можна в його випадку застосувати таку судову процедуру банкрутства як мирова угода.

Господарський суд відмовив у відкритті провадження щодо банкрутства підприємства.

Чому господарський суд відмовив у відкритті провадження щодо банкрутства підприємства?

Завдання 3

Мале приватне підприємство здійснює економічну діяльність з надання послуг щодо зберігання великих партій продуктів харчування, фасування дрібних партій та постачання їх до магазинів.

Для ведення господарської діяльності власник малого підприємства побудував на земельній ділянці, взятої в оренду на підставі рішення органу місцевого самоврядування, приміщення виробничого призначення, яке оснастив холодильним, фасувальним та пакувальним обладнанням.

З часом власник малого підприємства вирішив продати належні йому активи, а виручені кошти вкласти в інший вид економічної діяльності.

Який правовий режим майна має місце щодо малого підприємства?

Чи на всі складові активи поширюється цей правовий режим майна?

Які дії щодо активів може здійснювати власник малого підприємства?

Завдання 4

У Кримінальному кодексі України шахрайство персоналу підпадає під ознаки статті 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем». Цей склад злочину передбачає, що

привласнення чи розтрата стосується чужого майна, яке було ввірено винуватому чи перебувало в його віданні.

Натомість склад злочину «Шахрайство», викладений в статті 190 Кримінального кодексу України, стосується заволодіння чужим майном, яке не було ввірено винній особі і не перебувало в її віданні.

Чи можна вважати привласнення чи розтрату чужого майна, яке було ввірено винуватому чи перебувало в його віданні, шахрайством?

Чи є розбіжності між цими статтями Кримінального кодексу України?

Чи не приводить наявність статей 190 та 191 Кримінального кодексу України до подвійного тлумачення терміна «шахрайство»?

Завдання 5

Аварійно-рятувальний загін спеціального призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Рівненській області має намір закупити дизельне пальне (скретч-картки) на суму 51,5 тис. грн.

Чи має право аварійно-рятувальний загін закупити пальне в оптового постачальника?

Чи може в даному випадку застосовуватися процедура спрощених закупівель?

Хто може подати свою пропозицію на цей тендер (виступити постачальником пального)?

Чи існують якісь обмеження щодо потенційних постачальників?

Чи може зарубіжний постачальник подати пропозицію?

Тема 2. Аналіз первинної бухгалтерської документації суб'єкта господарювання – 8 годин

Навчальні питання до семінарського заняття 2.1.:

1. Поняття та зміст первинних документів
2. Ознаки первинних документів
3. Основні види первинних документів, що характеризують господарські операції
4. Методика аналізу операцій з виробничими та фінансовими ресурсами

Навчальні питання до семінарського заняття 2.2.:

1. Поняття економічного правопорушення та його ознаки
2. Характеристика основних правопорушень, що здійснюються в процесі підприємницької діяльності
3. Особливості викриття та припинення правопорушень у сфері підприємницької діяльності

4. Нормативно-інституціональне забезпечення протидії економічним правопорушенням в Україні

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 2.1.:

1. Виявлення правопорушень, предметом яких є основні фонди суб'єктів господарювання

2. Встановлення правопорушень, предметом яких є грошові кошти суб'єктів господарювання

Практичні завдання:

Завдання 1

Підприємство у червні 2023 року продало гідравлічний прес за ціною 180 000 грн, у тому числі ПДВ – 30 000 грн. За даними бухгалтерського обліку станом на 01.06.2023 р. первісна вартість цього об'єкта становить 240 000 грн, сума зносу – 100 000 грн.

Визначити фінансовий результат від реалізації основного засобу.

Завдання 2

Первісна вартість верстата – 11000 грн. Ліквідаційна вартість – 1000 грн. Термін експлуатації – 5 років. Дата введення в експлуатацію 3 липня 2018 року. Планова кількість виробництва продукції у 2023 році – 8000 один. У січні 2023 року вироблено 400 один.

Нарахувати амортизацію, використовуючи методи, наведені в П(С)БО 7 «Основні засоби».

Завдання 3

ПАТ «Промінь» 20.03 придбало на вторинному ринку пакет акцій в кількості 1000 шт. за ціною 5 грн. за штуку. Цей пакет не дає підприємству можливості здійснювати суттєвий вплив або контроль над емітентом акцій. Витрати на придбання (комісійні) склали 1150 грн. У зв'язку з дефіцитом обігових коштів підприємство планує продаж придбаних цінних паперів на вторинному ринку в найближче півріччя з очікуваним середнім прибутком від таких операцій 15%. Справедливу вартість придбаних акцій неможливо визначити через відсутність активного ринку. У червні поточного року була поширена інформація про нестійкий фінансовий стан емітента акцій, який загрожує його банкрутству. Звідси, ПАТ «Промінь» передбачає зменшення корисності інвестицій в акції даного емітента: за експертними оцінками в таких умовах їх не можливо продати дорожче 25,25 грн. за шт. (очікуваний прибуток 5%). У серпні поточного року стало відомо про покращення фінансового стану емітента, тому прибутковість продажу акцій прогнозується на рівні 10%. Продані акції в жовтні поточного року за фактичною ціною 24,70 грн. за шт.

На основі наведених даних визначити метод оцінки фінансових інвестицій.

Завдання 4

ПрАТ «Ізяславський хлібзавод» визначає резерв сумнівних боргів за допомогою коефіцієнта сумнівності, який розраховує на основі класифікації заборгованості за строками непогашення. При цьому всю заборгованість поділяють на три групи:

Дебіторська заборгованість за строками непогашення

Дата балансу	Сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи (грн.)			Заборгованість, яка визнана безнадійною у наступному році, у складі сальдо дебіторської заборгованості відповідної групи на кінець попереднього року		
	Група 1	Група 2	Група 3	Група 1	Група 2	Група 3
1	2	3	4	5	6	7
31.03.2014 р.	630000,00	44000,00	34000,00	1900,00	2500,00	1940,00
31.03.2015 р.	580000,00	149000,00	15000,00	1600,00	1250,00	670,00
31.03.2016 р.	890000,00	107000,00	11000,00	3220,00	1350,00	390,00
Разом	2100000,00	300000,00	60000,00	6720,00	5100,00	3000,00

Назвіть критерії, за якими заборгованість належить до певної групи.

Розрахуйте величину дебіторської заборгованості підприємства на 31 березня 2024 р.

Розрахуйте залишок резерву сумнівних боргів станом на 31 грудня 2023 р.

Завдання 5

Для проведення судово-бухгалтерської експертизи до державної експертної установи надійшли матеріали цивільної справи за № 95/108 при ухвалі судді Оболонського районного суду м. Києва Іванченко Г. П. Для проведення експертизи поставлено такі запитання:

Встановити обґрунтованість використання фінансових ресурсів на потреби ТОВ «ВЕЛЛА» в період з січня по квітень ц. р.

Дати правову оцінку діяльності керівництва ТОВ «ВЕЛЛА» в період з січня по квітень ц. р.

Чи є документальне підтвердження про рух грошових коштів на рахунках ТОВ «ВЕЛЛА» в період з січня по квітень ц. р.?

Визначити, які з поставлених питань належать до компетенції експерта-бухгалтера та назвати об'єкти, необхідні для дослідження, що перебувають у межах компетенції експерта-бухгалтера.

Завдання 6

Через те, що слідчий Гринцевич В.О. не змогла вирішити питання без належних знань у галузі бухгалтерського обліку на стадії попереднього слідства 20.02. ц.р., у Київський науково-дослідний інститут судових експертиз для проведення судово-бухгалтерської експертизи надано матеріали кримінальної

справи № 247856 від 12.02. ц.р. при постанові слідчого прокуратури м. Київ
Гринцевич В.О.

На вирішення бухгалтерської експертизи поставлено такі запитання:

Чи обґрунтовано кількісні зміни товарної продукції?

Чи обґрунтовано сплачено заробітну плату Плешкову Е.Г. за січень?

У який період утворилась нестача на складі, встановлена актом інвентаризації № 124 від 10.01. ц.р. у сумі 21000 грн, і хто відповідав за збереження ТМЦ у цей період?

Чи належать підписи посадових осіб у акті списання матеріальних цінностей № 145-05/01 відповідним посадовим особам?

У якому обсязі виконані будівельні роботи складського приміщення?

Визначити, які з питань належать до компетенції судових експертів?

За питаннями, поставленими в межах компетенції експерта-бухгалтера, визначити, які об'єкти необхідно дослідити?

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 2.2.:

1. Виявлення правопорушень, предметом яких є виробничі ресурси суб'єкта господарювання

2. Відповідальність за порушення порядку складання первинних бухгалтерських документів

Практичні завдання:

Завдання 1

На ТОВ «Хімонтаж» згідно з Положенням про службові відрядження на 2024 р. наладчикам устаткування встановлена сума виплати добових під час відрядження по території України з розрахунку 320 грн. на день.

Згідно з наказом директора підприємства направлено у відрядження на 10 днів – з 3 по 12 лютого 2024 р. з метою виконання робіт з налагодження устаткування замовника Циквас З.І.

Із каси 02.02.2024 р. працівнику виданий аванс на відрядження в розмірі 7500 грн. Після повернення з відрядження наладчик Циквас З.І. подав до бухгалтерії 13.02 Звіт про використання коштів виданих на відрядження або під звіт разом із підтверджуючими документами:

залізничні квитки – на 372 грн. (в т.ч. ПДВ);

рахунок готелю з 3.02 по 12.02 на суму 4650 грн (в т.ч. вартість сніданків – 250 грн.);

копії свідоцтва про державну реєстрацію приватного підприємця – власника готелю та Свідоцтво про сплату єдиного податку;

чек за послуги готелю з прання й прасування одягу – 160 грн.

15.02 звіт працівника затверджений. Циквасу З.І. повернені зайво витрачені кошти.

Визначити суму витрат за відрядженням.

Завдання 2

Використовуючи вихідні дані таблиці, провести аналіз стану дебіторської заборгованості (загалом і за статтями).

Зробити відповідні висновки.

Склад і рух дебіторської заборгованості

Склад дебіторської заборгованості	На початок періоду	Виникло зобов'язання	Погашено зобов'язання	На кінець періоду	Зміни (+;-)
Розрахунки з дебіторами всього у т.ч.	3940	72395	72205		
за товари, роботи і послуги	2856	58705	58504		
з бюджетом	82	2210	2236		
З інших розрахунків	62	1308	1354		
інша поточна заборгованість	940	3687	3627		
у % до вартості майна	8,09	х	х		

Завдання 3

Державне майно, попередньо передане юридичній особі в оперативне управління, передається з її балансу на баланс інших юридичних осіб згідно з рішенням КМУ.

Про яке речове право юридичних осіб йдеться?

В разі отримання майна в оперативне управління суб'єкт господарювання набуває права власності на таке майно?

В разі отримання майна в оперативне управління суб'єкт господарювання набуває права власності на таке майно?

Чи сплачується ПДВ на вартість майна, що передається?

Завдання 4

Розрахувати ПДВ на товар при ставці в 20% за такими даними.

Собівартість товару 6000 грн, закладений у вартість прибуток – 2000 грн.

Завдання 5

Приватне мале підприємство з фасування продуктів харчування орендує у ТОВ «Західні ресурси» окрему будівлю, відповідним чином оснащену та обладнану. Бухгалтер підприємства вирішила, що ці активи не належать підприємству, а усього лише тимчасово перебувають у його користуванні (операційна оренда). Тому такі активи інвентаризації не підлягають – будівля з обладнанням підприємству ж не належить.

Підтвердить або скасує думку бухгалтера.

Чи відображається вартість будівлі та її обладнання в документах приватного малого підприємства?

Завдання 6

Для проведення інвентаризації а підприємстві створили інвентаризаційну комісію відповідно до чинних вимог. Проте в день початку інвентаризації захворів і не вийшов на роботу один з членів інвентаризаційної комісії. Директор підприємства вирішив, що за відсутності цього члена інвентаризаційна комісія впорається з поставленими завданнями.

Чи правомірним є рішення директора підприємства?

Завдання 7

У ході проведення судової бухгалтерської експертизи, призначеної на стадії попереднього розслідування щодо розкрадання майна на державному підприємстві «Схід», експерт-бухгалтер затребував для дослідження документи, які слідчим йому не надано, мотивуючі вимогу недостатністю наданих документів для відповіді на поставлені слідчим запитання, а також виявив бажання самостійно зібрати додаткові матеріали, які, на його думку, поліпшать якість експертного висновку. Крім цього, експерт вирішив зазначити в експертному висновку на наявність, на його думку, підрбок у деяких з наданих йому документів, він їх назвав несправжніми.

Оцініть правомірність дій експерта-бухгалтера щодо вимог для дослідження документів, які не надано йому слідчим самостійного збору додаткових матеріалів висновку про недійсність документів.

Завдання 8

Судовим експертом науково-дослідної установи судових експертиз Міністерства юстиції України проведено велику за обсягом експертизу за спеціальністю 11.1 - дослідження документів бухгалтерського та податкового обліку і звітності. Але винагороду за проведення такої експертизи судовий експерт не отримав, чим був дуже обурений.

Чи правильно не виплачено винагороду судовому експерту?

Тема 3. Основи аналізу фінансової звітності підприємства – 8 годин.

Навчальні питання до семінарського заняття 3.1.:

1. Характеристика видів звітності підприємств
2. Сутність фінансової звітності та мета її складання
3. Нормативно-правове забезпечення та державне регулювання фінансової звітності в Україні
4. Поняття та будова фінансової звітності як особливого джерела інформації

5. Інформаційна характеристика видів фінансової звітності підприємства
Навчальні питання для семінарського заняття 3.2.:

1. Економіко-правовий аналіз господарсько-фінансової діяльності суб'єкта господарювання
2. Фінансова звітність як інформаційна база економіко-правового аналізу підприємства
3. Основні складові системи економічної безпеки підприємства та їх характеристика
4. Показники господарсько-фінансової діяльності в оцінці економічної безпеки суб'єкта господарювання

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 3.1.:

1. Завдання, інформаційна база аналізу фінансових результатів та капіталу
2. Види діяльності та доходів суб'єкта господарювання

Практичні завдання:

Завдання 1

Якою є величина власного капіталу підприємства, якщо вартість:

будівель – 500 000 грн;

каса – 50 000 грн;

розрахунки по оплаті праці – 40000 грн;

розрахунковий рахунок в банку – 100000 грн;

розрахунки з кредиторами – 80000 грн.

Завдання 2

Позичку в сумі 2200,0 тис. грн підприємство отримало терміном на 180 днів при сплаті простих відсотків. Величина додаткових витрат на кредитування – 6200 грн. Визначити величину плати за кредит і питому вагу додаткових витрат. Відсоткова ставка банку – 15% річних.

Завдання 3

Існує можливість фінансування відновлення активів підприємства за 3 варіантами:

1) за рахунок власних джерел;

2) за рахунок банківського кредиту;

3) на умовах лізингу.

Вартість активу 100 000 тис. грн, термін експлуатації 5 років, авансовий лізинговий платіж 10% від вартості активу. Регулярний лізинговий платіж 4000 тис. грн/рік, ліквідаційна вартість активу після передбаченого терміну експлуатації прогнозується в сумі 1000 тис. грн. Ставка податку на прибуток

згідно чинного законодавства, середня ставка за банківським кредитом 20% на рік.

Рекомендації для розв'язання:

критерієм вирішення цієї задачі є визначення суми витратного грошового потоку, тобто суми коштів яку витратить підприємство за використання даного активу.

Авансовий лізинг (СКл): $СКл = \text{авансовий лізинговий платіж (\%)} * \text{вартість активу} + \text{термін експлуатації} * \text{регулярний лізинговий платіж} - \text{ліквідаційна вартість активу}$

Навчальні питання та завдання до практичного заняття 3.2.:

1. Аналіз формування фінансових результатів та рентабельності діяльності суб'єкта господарювання

2. Аналіз ефективності використання капіталу і методика розрахунку базових показників

Практичні завдання:

Завдання 1

Засновники новостворюваного товариства з обмеженою відповідальністю об'єднали наступні види капіталу:

1. Грошові внески у:

національній валюті – 850 тис. грн.;

іноземній валюті – 50 тис. дол. США (курс долара – 41 грн) і 39 тис. євро (курс євро – 45 грн);

2. Майнові внески у формі:

будівель, споруд – 1210 тис. грн;

обладнання і транспортних засобів – 724 тис. грн;

3. Внески у формі майнових прав – 118 тис. грн.

Визначити розмір статутного капіталу ТОВ та його структуру за формами внесків.

Завдання 2

Визначити статутний капітал акціонерного товариства, якщо планується випустити 150 тис. простих акцій номінальною вартістю 115 грн.

Як зміниться розмір власного капіталу, якщо товариство згодом випустить 30 тис. простих акцій тією ж номінальною вартістю, ринкова вартість яких становить 117 грн.

Завдання 3

Статутний капітал акціонерного товариства становить 2000 тис. грн. На початок звітнього року фактичний розмір резервного фонду дорівнював 450 тис. грн. Протягом звітнього року на покриття збитків використано 90 тис. грн., на

виплату дивідендів за привілейованими акціями – 55 тис. грн., на інші цілі згідно статуту – 43 тис. грн. Чистий прибуток звітного року – 3470 тис. грн.

Законодавством встановлено, що:

мінімальний розмір резервного фонду для акціонерних товариств – 25% статутного капіталу;

мінімальний розмір щорічних відрахувань у резервний фонд – 5% від чистого прибутку.

Визначити розмір необхідного поповнення резервного капіталу станом на кінець звітного року і частку чистого прибутку, що спрямовується на зазначені цілі.

5. Завдання для самостійної роботи

Питання для опрацювання:

Тема 1. Економіко-правовий аналіз в діяльності правоохоронних органів

Охарактеризуйте основні види аналізу господарської діяльності.

Сформуйте особливості традиційних методів економіко-правового аналізу.

Визначте та охарактеризуйте основні математичні методи економіко-правового аналізу.

Охарактеризуйте спеціальні прийоми та методиекономіко-правового аналізу, які використовуються у роботі правоохоронних органів.

Визначте поняття аудиту та сформулюйте його завдання і функції.

Систематизуйте методи і методичні прийоми аудиту.

Визначте поняття та опишіть структуру аудиторського висновку.

Проаналізуйте сучасне нормативно-правове забезпечення контролю, аналізу та аудиту України.

Опишіть організаційні засади інформаційного забезпечення економіко-правового аналізу.

Узагальніть методологічні підходи і основні методи економіко-правового аналізу.

Тема 2. Аналіз первинної бухгалтерської документації суб'єкта господарювання

Сформуйте ознаки первинних документів.

Проаналізуйте сучасне нормативно-правове забезпечення відображення господарської діяльності в бухгалтерському обліку підприємства.

Систематизуйте методи перевірки достовірності, об'єктивності, повноти економічної інформації.

Визначте основні способи аналізу бухгалтерських документів, в яких відображений рух грошових коштів та товарно-матеріальних цінностей.

Охарактеризуйте основні правопорушення, що здійснюються в процесі підприємницької діяльності.

Сформулюйте особливості викриття правопорушень, предметом яких є грошові кошти та товарно-матеріальні цінності.

Проведіть аналіз нормативно-інституціонального забезпечення протидії економічним правопорушенням в Україні.

Опрацюйте методику проведення аналізу показників складу, структури основних виробничих фондів.

Опрацюйте методику проведення аналізу ефективності використання виробничих та фінансових ресурсів.

Опрацюйте методику аналізу ефективності реалізації інвестиційних проектів.

Тема 3. Основи аналізу фінансової звітності підприємства

Охарактеризуйте особливості економіко-правового аналізу господарсько-фінансової діяльності суб'єкта господарювання.

Визначте основні складові системи економічної безпеки підприємства.

Сформулюйте систему показників господарсько-фінансової діяльності при оцінці економічної безпеки суб'єкта господарювання.

Визначте роль фінансової звітності як особливого джерела інформації.

Опрацюйте методику проведення комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.

Опрацюйте методику проведення аналізу фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Опрацюйте методику проведення аналізу ліквідності та платоспроможності суб'єкта господарювання.

Опрацюйте методику проведення аналізу ділової активності суб'єкта господарювання.

Опрацюйте методику проведення аналізу ефективності використання капіталу підприємства.

Опрацюйте методику проведення діагностики банкрутства суб'єкта господарювання.

6. Індивідуальні завдання

Тематика реферативних повідомлень:

1. Економіко-правовий аналіз як особливий метод пізнання процесів на підприємстві.

2. Основні етапи розвитку та становлення економіко-правового аналізу.
3. Історичні аспекти формування аудиторської діяльності в Україні.
4. Нормативно-правове забезпечення контролю, аналізу та аудиту України.
5. Економіко-правовий аналіз та аудит.
6. Види економіко-правового аналізу, їх класифікація.
7. Сутність та зміст факторного аналізу.
8. Нормативно-правове забезпечення відображення господарської діяльності в бухгалтерському обліку підприємства.
9. Класифікація джерел інформації у системі правоохоронних органів.
10. Міжнародні інформаційні ресурси в економіко-правовому аналізі.
11. Основні методи документальної перевірки.
12. Складові системи економічної безпеки підприємства та їх характеристика.
13. Сутність і характеристика сучасних економічних правопорушень.
14. Особливості правопорушень в діяльності підприємств з державною формою власності.
15. Відповідальність за вчинення економічних правопорушень.
16. Економічні правопорушення та механізм протидії у розвинутих країнах.
17. Інституціональне забезпечення протидії економічним правопорушенням в Україні.
18. Тіньова економіка як об'єкт економіко-правового аналізу.
19. Способи приховування економічних правопорушень, пов'язаних з використанням ресурсів.
20. Методологічні засади економіко-правового аналізу фінансової діяльності.
21. Використання ресурсів мережі Інтернет в проведенні оцінки діяльності суб'єкта господарювання.
22. Поняття та види ризику в діяльності підприємства.
23. Аналіз розвитку діяльності підприємства.
24. Діагностика банкрутства підприємства.
25. Заходи попередження фінансової кризи в діяльності підприємства.

7. Методи навчання

Основними формами проведення занять з навчальної дисципліни «Економіко-правовий аналіз» є лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти. Після закінчення вивчення цієї навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти складають залік.

Словесні методи:

Розповідь-пояснення використовується під час навчання здобувачів вищої освіти протягом лекції. За метою виділяються такі види розповіді: розповідь-

вступ, розповідь-висновок. Ефективність зазначеного методу залежить головним чином від уміння викладача розповідати, дохідливості та доступності інформації, від поєднання його з іншими методами навчання.

Бесіда – діалог між викладачем та здобувачем вищої освіти, який дає можливість за допомогою цілеспрямованих і вміло сформульованих питань спрямувати здобувача на активізацію отриманих знань. Саме за допомогою їх викладач активізує діяльність здобувачів вищої освіти, ставлячи їм запитання для розмірковування, розв'язання проблемної ситуації.

Лекція – служить для пояснення теми; її типовими ознаками, є тривалість запису плану та рекомендованої літератури, уведення та характеристика нових понять, розкриття та деталізація матеріалу, завершальні висновки викладача, відповіді на запитання.

Наочні методи:

Ілюстрація – допоміжний метод при словесному методі, її значення полягає в яскравішому викладенні та показі власної думки.

Демонстрація характеризується рухомістю засобу демонстрування, наприклад, демонстрація навчальних фільмів.

Навчальна робота під керівництвом викладача – самостійна робота. До неї належать написання рефератів, доповідей, самостійні письмові роботи, контрольні роботи, написання тестів.

Рольова гра:

пояснення фабули (змісту й умов гри);

підготовку дійових осіб для виконання своїх ролей;

підготовку здобувачів-експертів, ведучого.

8. Форми та методи поточного контролю, критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю – залік, усне та письмове опитування. Контроль самостійної та індивідуальної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань, передбачених даною програмою.

Контроль. Перевірка глибини засвоєння знань, рівня сформованості навичок та умінь здобувачів вищої освіти відбувається у формі поточного та підсумкового видів контролю.

Поточний контроль успішності – це систематична перевірка знань здобувачів, яка проводиться викладачем на поточних заняттях відповідно до розкладу занять. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми з метою перевірити ступінь та якість засвоєння матеріалу, що вивчається. В процесі поточного контролю оцінюється самостійна робота здобувача щодо повноти виконання завдань, рівня засвоєння

навчальних матеріалів, оволодіння практичними навичками аналітичної, дослідницької роботи та ін.

Поточний контроль здійснюється через оцінювання усних відповідей щодо проблем для обговорення, передбачених планом практичних занять, а також шляхом:

- проведення експрес-опитувань;
- тестування;
- підготовки доповідей і рефератів;
- написання самостійних і модульних контрольних робіт.

При оцінюванні враховується глибина теоретичних знань здобувачів вищої освіти і вміння застосовувати їх на практиці.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку після закінчення вивчення навчальної дисципліни. Мета підсумкового контролю – виявити засвоєння навчальної дисципліни в цілому, розуміння навчального матеріалу, взаємозв'язок змісту навчального матеріалу, логіку його засвоєння тощо.

При підсумковому контролі застосовується 100-бальна шкала оцінювання, а також національна система (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) та система ECTS (A, B, C, D, E, FX, F)

Критерії оцінювання результатів навчання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів, є такі:

виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних та доктринальних джерелах;

вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);

вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних завдань;

вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачеві

Накопичення балів з тем за усі види робіт				Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
<i>max 60 %</i>				<i>max 40 %</i>	<i>max 100 %</i>
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Самостійна робота	залік	
5	5	5	5	40	100

Оцінювання компетентності здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни та виставлення підсумкової кількості балів здійснюється шляхом встановлення відповідного рівня знань за кожне навчальне заняття та виставлення балів від 3 до 5, при цьому 2 – незадовільно і потребує перескладання.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище від середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74		D	непогано
60-65	задовільно	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	Fx	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

9. Інструменти, обладнання, програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

Під час проведення всіх видів занять використовується обладнання і програмне забезпечення:

в очному (offline) режимі – інтерактивні, мультимедійні проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивна дошка;

в змішаному (blended) режимі – дистанційні навчальні курси дисципліни на офіційному вебпорталі НАВС через мережу Інтернет (на платформах Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, Google Meet);

без очної складової в дистанційному режимі (on-line) за вибором викладача-програмне забезпечення через мережу Інтернет.

На платформі Moodle розміщені допоміжні матеріали.

Системо-технічне забезпечення навчальної дисципліни складається із:

апаратних засобів (персональних комп'ютерів, мережевого обладнання, джерел безперебійного живлення, серверів, обладнання для відеоконференц зв'язку тощо), що забезпечують розроблення і використання веб-ресурсів навчального призначення, управління освітнім процесом та необхідні види навчальної взаємодії між суб'єктами дистанційного навчання у синхронному і асинхронному режимах.

інформаційно-комунікаційного забезпечення навчальної дисципліни із пропускнуою здатністю каналів, що надає всім суб'єктам дистанційного навчання навчального закладу цілодобовий доступ до веб-ресурсів і веб-сервісів для реалізації освітнього процесу у синхронному та асинхронному режимах;

програмного забезпечення загального призначення.

Веб-ресурси навчальної дисципліни, що необхідні для забезпечення дистанційного навчання, містять:

методичні рекомендації щодо їх використання, послідовності виконання завдань, особливостей контролю тощо;

документи планування освітнього процесу (навчальні та робочі навчальні програми, навчально-тематичні плани);

відеозаписи лекцій, семінарів тощо;

мультимедійні лекційні матеріали;

практичні завдання із методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

пакети тестових завдань для проведення контрольних заходів, тестування із автоматизованою перевіркою результатів, тестування із перевіркою викладачем; електронні бібліотеки чи посилання на них; бібліографії.

10. Перелік контрольних питань для підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Економіко-правовий аналіз»

1. Сутність і предмет економіко-правового аналізу.
2. Функції та завдання економіко-правового аналізу.
3. Принципи економіко-правового аналізу.
4. Характеристика об'єктів економіко-правового аналізу.
5. Зміст методу економіко-правового аналізу.
6. Класифікація методів економіко-правового аналізу.
7. Характеристика традиційних та математичних методів економіко-правового аналізу.
8. Спеціальні прийоми та методи економіко-правового аналізу.
9. Використання економіко-правового аналізу в роботі правоохоронних органів.
10. Загальна характеристика видів економіко-правового аналізу.

11. Організаційні засади інформаційного забезпечення економіко-правового аналізу.
12. Система показників, які використовують в економіко-правовому аналізі.
13. Джерела і основні принципи інформаційного забезпечення економіко-правового аналізу.
14. Вимоги до підготовки вихідних аналітичних даних та оформлення результатів економіко-правового аналізу.
15. Методологічна база економіко-правового аналізу.
16. Загальна характеристика традиційних методів економіко-правового аналізу.
17. Характеристика математичних методів економіко-правового аналізу.
18. Спеціальні прийоми та методи, які використовуються у роботі правоохоронних органів.
19. Поняття аудиту, завдання та функції.
20. Методи та методичні прийоми аудиту.
21. Поняття та структура аудиторського висновку.
22. Нормативно-правове забезпечення контролю, аналізу та аудиту України.
23. Нормативно-правове забезпечення відображення господарської діяльності в бухгалтерському обліку підприємства.
24. Поняття інформаційного забезпечення економіко-правового аналізу.
25. Поняття та зміст первинних документів.
26. Види первинних документів, що характеризують господарські операції.
27. Методи документальної перевірки та їх характеристика.
28. Методика аналізу операцій з виробничими та фінансовими ресурсами.
29. Аналіз бухгалтерських документів, в яких відображений рух грошових коштів та товарно-матеріальних цінностей.
30. Методи перевірки достовірності, об'єктивності, повноти економічної інформації.
31. Основні складові системи економічної безпеки підприємства.
32. Поняття економічного правопорушення та його ознаки.
33. Нормативно-інституціональне забезпечення протидії економічним правопорушенням.
34. Характеристика основних правопорушень, що здійснюються в процесі підприємницької діяльності.
35. Встановлення правопорушень предметом яких є грошові кошти суб'єктів господарювання.
36. Виявлення правопорушень предметом яких є виробничі ресурси суб'єкта господарювання.
37. Аналіз показників складу, структури основних виробничих фондів.
38. Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.

39. Аналіз ефективності реалізації інвестиційних проектів.
40. Види та класифікація звітності підприємств.
41. Сутність фінансової звітності та мета її складання.
42. Нормативно-правове забезпечення та державне регулювання фінансової звітності в Україні.
43. Фінансова звітність як інформаційна база економіко-правового аналізу підприємства.
44. Система показників, які використовують в економіко-правовому аналізі.
45. Інформаційна характеристика видів фінансової звітності підприємства.
46. Поняття та будова фінансової звітності як особливого джерела інформації.
47. Економіко-правовий аналіз господарсько-фінансової діяльності суб'єкта господарювання.
48. Основні складові системи економічної безпеки підприємства та їх характеристика.
49. Показники господарсько-фінансової діяльності в оцінці економічної безпеки суб'єкта господарювання.
50. Документи, які використовуються в економіко-правовому аналізі фінансової діяльності підприємства.
51. Методика проведення комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.
52. Методика використання різних джерел інформації в економіко-правовому аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства.
53. Використання ресурсів мережі Інтернет в проведенні оцінки діяльності суб'єкта господарювання.
54. Аналіз фінансової стійкості суб'єкта господарювання.
55. Аналіз ліквідності та платоспроможності діяльності суб'єкта господарювання.
56. Аналіз ділової активності суб'єкта господарювання.
57. Аналіз інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.
58. Аналіз ефективності використання капіталу підприємства.
59. Правові аспекти процедури банкрутства.
60. Діагностика банкрутства суб'єкта господарювання.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.

2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436–IV. (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 80731-Х. (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>.

4. Кримінальний кодекс України (ККУ) від 05.04.2001 № 2341-III. (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. (із змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.

7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999. № 996-XIV. Редакція від 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

8. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993. № 2939-XII. Редакція від 03.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.

9. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності: Наказ Міністерства Фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>.

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 травня 1999 р. № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>.

Додаткова

1. Непочатенко О. О. Теорія економічного аналізу : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2020. 272 с.

2. Тютюнник Ю. М., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Полтава: Видавництво ПП «Астроя», 2020. 434 с.

3. Волкова Н. А., Подвальна Н. Е., Семенова К. Д. Економічний аналіз: Навч. посібник. Одеса: ППЦ «Белка». 2020. 240 с.

4. Рибчук А.В., Ковенська О.А., Антофій Н.М. Економічний аналіз: теорія і практика. Гельветика. 2020. 220 с.

5. Економічний аналіз: курс лекцій для здобувачів початкового (короткий цикл) рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми здобуття вищої освіти / уклад. О. М. Вишневська, Л. А. Козаченко, А. Г. Костирко. Миколаїв : МНАУ, 2022. 85 с.

6. Економічний аналіз: навчальний посібник для студентів спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Харків: НТУ «ХП». 2023. 190 с.

7. Правове забезпечення економічної безпеки держави : навч.-метод. посіб. / за ред. Лариси Герасименко та Ганни Козаченко. К. : 7БЦ, 2023. 518 с.

Інформаційні ресурси

1. <https://dasu.gov.ua/> – Державна аудиторська служба України.
2. <https://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України
3. <https://bank.gov.ua/> – Національний банк України
4. <https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України
5. <https://tax.gov.ua/> – Державна податкова служба України
6. <https://www.ukrstat.gov.ua/> – Державна служба статистики України

Підпис розробників РПНД:

Анатолій ФАЇЗОВ

Маріанна КОЩИНЕЦЬ